

Harmonikansoitto nyt ja tulevaisuudessa

Stella Palassalo

Opinnäytetyö, AMK

Joulukuu 2021

Kulttuuriala

Musiikkipedagogiikan tutkinto-ohjelma

Palassalo, Stella

Harmonikansoitto nyt ja tulevaisuudessa

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Joulukuu 2021, 26 sivua

Kulttuuriala. Musiikkipedagogiikan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Verkkojulkaisulupa myönnetty: kyllä

Tiivistelmä

Opinnäytetyö tehtiin harmonikkamusiikin ja harmonikansoiton inspiroimana. Tavoitteena oli saada selville, miten harmonikansoiton opetusta järjestetään Suomen musiikkiopistoissa. Tulevaisuuden kannalta työ toi esille tähän päivään johtaneita seikkoja suomalaisen harmonikan historiasta ja kartoitti tämän päivän tilannetta. Taustalla oli tarve saada tietoa harmonikansoiton opettajana työllistymisestä ja samalla nostaa esille harmonikan mahdollisuuksia instrumenttina.

Tutkimus toteutettiin määrällisenä tutkimuksena ja tarkentavana tutkimusmuotona oli kartoittava tutkimus. Luonnollisin toteutustapa tiedon keräämiselle oli kyselyn lähettäminen Suomen musiikkiopistoihin, jotta tietoa saataisiin kokonaisvaltaisesti ja mahdollisimman paljon. Teoriapohjaan perehdyttiin niin sähköisen kuin fyysisen kirjallisuuden avulla. Harmonikkamusiikin historiaa kuvaamalla saatiin hyvää näkökulmaa harmonikan kehityksestä tähän päivään asti.

Kyselyyn vastattiin laajasti eri puolilta Suomea ja monista eri musiikkiopistoista. Analyysi suoritettiin jäsen-telemällä tiedot ja kokoamalla ne helposti ymmärrettäviksi. Tulokset olivat vaihtelevia ja esimerkiksi oppilasmäärissä oli suuria eroja. Yhteneviä tuloksia saatiin oppilaiden ikäjakaumassa ja opettajien lukumäärässä. Erilaisia musiikkityylejä opetettiin laajasti musiikkiopistosta ja sen sijainnista riippumatta. Kaikkien kysymysten tulokset koottiin graafisesti taulukoihin ja kaavioihin ja niitä avattiin tekstimuodossa.

Johtopäätöksenä tutkimuksesta voitiin todeta, että musiikkiopistoissa harmonikan suosio painottui lapsiin ja nuoriin. Harmonikan suosio ei kuitenkaan ollut nousussa verrattuna harmonikansoiton kulta-aikaan. Tulevaisuuden kannalta työllistyminen oli epävakaata, koska oppilaiden saamista musiikkiopistoihin ei voi taata, vaikka musiikkiopisto valitsisi kaikki hakijat oppilaiksi.

Avainsanat (asiasanat)

Harmonikka, harmonikkamusiikki, harmonikansoiton opettaja, harmonikkakulttuuri, harmonikansoitto

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Palassalo, Stella

Accordion playing now and in the future

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, December 2021, 26 pages

Culture. Degree programme of Music pedagogue. Bachelor's thesis.

Permission for web publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Thesis was inspired by accordion music and accordion playing. The goal was to find out how accordion teaching is arranged in the music institutes in Finland. For the future this work has brought up things from Finnish accordion history till this day and mapped out the situation today. In the background there was a need to have information about employment as an accordion teacher and to raise awareness of accordions possibilities as an instrument.

The research was executed as quantitative research and the elaborate form of research was mapping research. The most natural execution to gather information was to send the inquiry to music institutes so information could be gathered comprehensively and as much as possible. In addition to the inquiry the theory base was gathered by researching information from books and e-books. A good point of view for the development of accordion was by describing accordion music history till this day.

The inquiry was answered widely from different places in Finland and from many different music institutes. The analysis was executed by outlining the data and gathering it, so it is easy to understand. The results were variable and for example the number of students had many differences. Similar results were gathered with age distribution and the number of teachers. Different styles of music were taught regardless of the music institute and its location. All the results from the inquiry were graphically assembled in charts and diagrams and explained in text form.

In conclusion about the research, accordion's popularity in music institutes was centred on children and young adults. However, accordion's popularity was not on the rise as compared to the accordion's golden times. For the future, employment is unstable because getting students to music institutes can't be guaranteed even though the music institute would choose all the applicants as students.

Keywords/tags (subjects)

Accordion, accordion music, accordion teacher, the culture of accordion, accordionplaying

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	2
2	Harmonikansoiton historia	2
2.1	Harmonikan kulta-aika Suomessa	3
2.2	Harmonikan kehitys kulta-ajalta tähän päivään	4
3	Harmonikka ilmiönä	6
3.1	Aikaisemmat tutkimukset	7
4	Tutkimusemenetelmän kuvaus	7
5	Tutkimuksen toteutus	9
5.1	Tutkimustulokset.....	9
5.1.1	Perustiedot	10
5.1.2	Harmonikansoiton oppilaat	10
5.1.3	Harmonikansoiton opettajat	15
5.2	Johtopäätökset aineistosta	16
6	Pohdinta	18
	Lähteet	20
	Liitteet	22
	Liite 1. Kyselyn saatekirje	22
	Liite 2. Kyselylomake	23

1 Johdanto

Opinnäytetyöni aihe käsittelee harmonikansoiton tulevaisuutta Suomessa ja harmonikan potentiaalia suomalaisen taidemusiikin instrumenttina. Valitsin aiheen pääinstrumenttini inspiroimana ja katse tiukasti omassa työllistymisessä. Musiikkiala on muutenkin työllistymisen kannalta epävakaa ala ja tarkoituksena oli saada tietoa tulevaisuudestani opettajana. Olen aikaisemmin toiminut harmonikansoiton opettajana niin musiikki- kuin kansalaisopistoissakin ja oppilaani ovat vaihdelleet lapsista eläkeikäisiin. Opetustyötä tehneenä ajatuksia ja kysymyksiä on herännyt: Onko 10, 20 tai 30 vuoden kuluttua minulla vielä oppilaita? Tai minkälainen ylipäättään Suomessa on harmonikansoittajien tilanne, kun kuitenkin oma kokemukseni perustuu vain kotipaikkakuntani Savonlinnan ja opiskelukaupunkini Jyväskylän alueen harmonikkapiireihin?

Oma historiani harmonikan parissa on alkanut vuodesta 2004, jolloin olen aloittanut harmonikansoiton opinnot Savonlinnan musiikkiopistossa. Sieltä tieni vei Savonlinnan Taidelukioon, josta valmistuin 2016. Taidelukioaikana kiinnostus harmonikkaan instrumenttina kasvoi hurjasti ja päätin hakea musiikkialalle opiskelemaan. Esiintyminen ei ole vuosiin ollut itselle mieluinen asia, mutta soittaminen on silti ollut yksi tärkeimmistä asioista elämässäni. Harmonikansoiton opettaminen ja opettajan työ kiinnostivat sitäkin enemmän ja pääsin opiskelemaan Jyväskylän ammattikorkeakouluun musiikkipedagogiikkaa vuonna 2017. Opettajan töitä olen päässyt tekemään opiskelun ohella useissa eri kaupungeissa sijaisuuksien ja jopa lyhyen vakinaisen viran muodossa. Edelleen into soittamiseen ja soittamiseen on tallella.

Kokemukseni harmonikansoittajana ja opettajana antoivat intoa valitsemaani aiheeseen, mutta aiheen rajaaminen oli vaikeaa. Harmonikasta on tehty eniten tutkimuksia itse instrumenttiin ja sen tekniikkaan liittyen, joten päätin olla syventymättä niihin puoliin. Harmonikkaa ilmiönä tai osana suomalaista kulttuuria ei ole tutkittu, joten halusin nostaa sitä työssäni esille. Aloitan työni harmonikan historian kuvaamisella, jotta päästään kiinni nykytilaan ja tutkimukseni ytimeen harmonikan tulevaisuudesta. Eniten kuitenkin kiinnostuksen kohteena on oma työllistyminen, ja musiikkiopiston käyneenä koin sen tutkimuskohteena tutuksi ja turvalliseksi. Toteutin tutkimuksen määrällisenä tutkimuksena ja lähetin kyselyn musiikkiopistoihin saadakseni tietoa opetuksesta, oppilaita ja opettajista. Mikäli harmonikansoiton opettajiksi opiskelevat tai jo valmistuneet opettajat miettivät työllistymistään tai alalla pysymisen hyötyjä ja haittoja, työni on toivottavasti apuna. Toivon työlläni herättäväni innostusta harmonikkamusiikkia kohtaan jälleen uusille sukupolville, jotta myös nuoret innostuisivat harmonikasta samalla tavalla kuin itse olen.

2 Harmonikansoiton historia

Harmonikansoittajia ei vielä 1950-luvulla voinut kuvitellakaan nähtäväksi konservatorioihin ja sinfoniaorkesterin kanssa soittamaan konserttisaleihin. Vähitellen kuitenkin suosio lähti nousuun muun muassa tanskalaisen harmonikkataiteilija Mogens Ellegaardin (1935–1995) ansiosta, joka soitti myös suomalaisten Lasse Pihlajamaan (1916–2007) ja Viljo Vesterisen (1907–1961) kanssa. 60-luvulla alettiin rakentaa melodiabassoharmonikkoja sarjatuotantona, mikä antoi mahdollisuuksia laajentaa ohjelmistoa ja luoda uudenlaista musiikkia harmonikkaa varten. Tuon ”ensimmäiseksi aikakaudeksi” kutsutun ajanjakson aikana sävellettiin paljon modernin musiikin ohjelmistoa, jota käytetään vielä tänäkin päivänä opiskelijoiden tutkinto-ohjelmistoissa. Melodiabassoharmonikkoja alettiin pikkuhiljaa rakentaa myös lasten käytettäväksi ja lapsille suunnattua ohjelmistoa alettiin

säveltää. Ellegaard loi uusia pedagogisia käytäntöjä ja soittomateriaalia, mitkä herättivät paljon kummeksuntaa. Ellegaardin lisäksi Torbjörn Lundqvist (1920–2000) vaikutti vahvasti harmonikan-soiton pedagogiseen kehitykseen lasten melodiabassoharmonikan puolestapuhujana. (Kymäläinen 1994, 41–44.) Uuden musiikin säveltämisen kautta harmonikan ns. taakka pelkkänä kansanmusiikkisoittimena alkoi vihdoinkin vuosikymmenien jälkeen nousta. Vuonna 1977 harmonikkaa oli mahdollista alkaa opiskella pedagogisen linjan lisäksi myös solistisella linjalla Tanskassa, missä kehitys modernin musiikin esittämiseksi harmonikan kanssa oli kaikkein kiivainta. (Kymäläinen 1994, 46, 48.)

Tanskan lisäksi Saksassa alettiin Hugo Nothin (s. 1943) ja Wolfgang Jacobin (1894–1972) johdolla säveltää harmonikalle uutta musiikkia, jonka avulla harmonikansoittoa alettiin opettaa musiikkiopistoissa ja sitä alettiin kohdella tasavertaisena soittimena muiden joukossa. Suuri saavutus harmonikalle oli vuonna 1971 päästä mukaan saksalaiseen Jugend musiziert -nuorisotapahtuman soolosarjaan kilpailemaan, minkä ansiosta harmonikalle alettiin jälleen säveltää enemmän niin pedagogista kuin solistista ohjelmistoa. (Kymäläinen 1994, 50–51.)

1970-luvulla harmonikan ”modernisoinnissa” ja ensimmäisinä harmonikka pääaineenaan opiskelevina korkeakouluopiskelijoina mukana olleet henkilöt joutuivat tekemään työtä, jotta harmonikka otettaisiin vakavasti instrumenttina. Heidän ansiostaan harmonikkakulttuuria on pystytty viemään 1980-luvulta alkaen eteenpäin isoin askelin, eikä soittajien tarvitse soittaa pelkästään tanssimusiikkia tai Bachia. Moderni konserttiharmonikka voi taipua mihin soittaja itse sen haluaa taipuvan. (Kymäläinen 1994, 52.)

Suomi on ollut osana edelläkävijöiden maita (Tanskan ja Saksan lisäksi mukana kehityksessä myös Neuvostoliitto/Venäjä, Puola ja Kanada) harmonikan vakinaistamisessa osaksi taidemusiikkia jo 1950-luvulta lähtien. Harmonikka sai 80- ja 90-lukujen aikana positiivista huomiota osakseen. (Kymäläinen 1994, 52.) Vaikka Suomessa harmonikka sai läpimurtonsa jo 1920-luvulla, tuolloin kiinnitettiin huomiota enemmän soittimen teknisiin piirteisiin. (Kurkela & Tikka 2014, 170.) Kymäläinen on kirjassaan (1994) todennut, että tulevaisuudessa tulisi kiinnittää huomiota harmonikan soluttautumiseen muiden instrumenttien joukkoon mm. järjestämällä konsertteja ja festivaaleja, jotta harmonikka ja sen edustama musiikki tulisivat tunnetuiksi ja pysyisivät ajan hengessä mukana.

2.1 Harmonikan kulta-aika Suomessa

Harmonikan kulta-aika sijoittuu 1920-luvun lopulta vahvan 30-luvun siivittämänä sotavuosiin asti. (Gronow, Lindfors & Nyman 2004, 209). Erityisesti 30-luvulla harmonikka oli aikansa sähkökitara ja juuri sähkökitara syrjäytti harmonikan myöhemmin 60-luvulla. Kulta-aikana kaikki aikakauden iskelmät sävellettiin, äänitettiin ja soitettiin lavalla tanssipaikoilla. (Kurkela & Tikka 2014, 172.) Harmonikka soveltui kulta-aikana täydellisesti ajan muotitansseihin tangoon ja foxtrotiin (Kymäläinen 1994, 61).

Kulta-ajan keskeisimpiä suomalaisia soittajia olivat Viljo Vesterinen, Onni Laihanen (1916–1956) ja Lasse Pihlajamaa (Kymäläinen 1994, 61–62). Kulta-ajan soittajia ihailtiin ja palvottiin samalla tavalla kuin aikansa huippu-urheilijoita. Taitavat soittajat levittivät paikallisesti harmonikkakulttuuria ympärilleen opetuksen ohella. (Kurkela & Tikka 2014, 172.) Viljo Vesterinen on jättänyt suomalaisen harmonikansoiton historiaan ison jäljen omalla toiminnallaan, jopa niin ison, että se on koettu harmonikkapiireissä rasitteeksi. Tätä selittää osittain se, että hän oli mukavimmillaan kansanmusiikin parissa, vaikka pyrki soittamaan myös konserttimusiikkia. (Kurkela & Tikka 2014, 176).

Sota-aikana 40–50-luvuilla harmonikka sai uuden merkityksen suomalaisille. Rintamakiertueilla soitin soveltui niin virsien kuin oopperoiden aarioiden säestämiseen. (Kymäläinen 1994, 62.) Sotaa kävivät henkilöt, jotka olivat eläneet sukupolvensa iskelmäaika ja oli vain luonnollista tuoda myös nämä kappaleet helposti kuljetettavan harmonikan mukana rintamalle. Jälleen kerran harmonikka oli viihdytyksen keskipisteenä ja harmonikansoittajat nähtiin elokuvatähtinä. (Kurkela & Tikka 2014, 176.)

Vielä sotavuosien jälkeen aina 50-luvun lopulle saakka harmonikkakulttuuri eli vahvasti (Kurkela & Tikka 2014, 178). Kulta-ajan harmonikkasuosion seurauksena 50–60-luvulla alettiin perustaa harmonikkaopistoja, jotta harmonikka ei jäisi täysin viihde-, jazz- ja rockmusiikin jalkoihin. Veikko Ahvenainen (s. 1929) sekä Matti Rantanen (s. 1952) alkoivat tuottaa musiikkia ja nostaa harmonikkaa esille muun muassa perinteisen ja klassisen musiikin avulla. (Kymäläinen 1994, 64.) Pihlajamaa nousi esille 50-luvulla taiteilijana, joka alkoi tuottaa harmonikkamusiikkia perinteisten harmonikkasävellysten rinnalle. Hän on myös toiminnallaan luonut pohjan harmonikansoiton opetukselle koko Suomen tasolla ja panostanut ensimmäisenä suomalaisena vakavasti harmonikansoiton koulutuksen kehittämiseen. 50-luvun lopulla alkoi järjestäytyneempi harmonikansoiton opetus. Ahvenainen perusti 1959 oman harmonikkakoulunsa, joka omalta osaltaan on edistänyt harmonikan kehitystä musiikkiopistotason soittimeksi. (Kurkela & Tikka 178, 184.)

2.2 Harmonikan kehitys kulta-ajalta tähän päivään

1960-luvun aikana Suomen harmonikkakentällä alkoi kohista. Harmonikan asema Suomen suosituimpana soittimena alkoi murentua lähinnä populaarimusiikin takia. Vaikka harmonikka oli saavuttanut opetuksessa laajat mittasuhteet, kilpailevien koulukuntien takia kenttä alkoi jakaantua. Jakaantumisen ja ”valtataistelun” kahtena keulakuvana toimivat Lasse Pihlajamaa sekä Veikko Ahvenainen, jotka kumpikin olivat perustaneet oman harmonikkakoulun 50-luvun lopulla. Opetus ja harmonikkakulttuurin edistäminen olivat kuitenkin erityyppisiä ja ”valtataistelu” oli kovaa. Soittajien välistä kilpailua oli paljon, sillä muun muassa harmonikansoiton SM-kilpailujen avulla päästiin pinnalle ja saatiin tunnettuutta kentällä: siitä oltiin monella tapaa jopa riippuvaisia. Tämä kahden koulukunnan valtataistelu on näkynyt vielä vuosikymmenien jälkeen opetuksessa ja erilaisissa tapahtumissa. Kilpailu tuotti kuitenkin tulosta monipuolistamalla soitto-ohjelmistoa harmonikkakentän kriisistä huolimatta. (Kurkela & Tikka, 2014, 186–189.)

Harmonikka nousi 1960-luvulta reilussa kymmenessä vuodessa kansalais- ja työväenopistoista konservatorioihin ja Sibelius-Akatemiaan asti (Kurkela & Tikka 2014, 189). 1970-luvulla harmonikka hyväksyttiin viimein yleisellä tasolla Suomen musiikkioppilaitoksiin viralliseksi opetusaineeksi (Kymäläinen 1994, 64). Harmonikka herätti paljon keskustelua sen mahdollisuuksista ja roolista yhteiskunnassa. Keskustelu oli tervetullutta, koska harmonikalla oli vielä 70-luvulla kapea-alainen ohjelmisto ja yleisöä konsertteihin oli vaikea saada. (Kymäläinen 1994, 67.) Samaan aikaan Matti Rantanen ja Alpo Pohja (s. 1941) nostivat taideharmonikansoittoa enemmän esille ja vaikuttivat opetuksen kehitykseen. Rantanen oli keskeisessä roolissa, kun Sibelius-Akatemia hyväksyi harmonikan opetusaineeksi vuonna 1977. Klassinen harmonikansoitto sai läpimurtonsa soittajien kautta, joita olivat Pihlajamaalta oppinsa saaneen Rantasen lisäksi samaisen opettajan toinen oppilas Merja Ikkela (s. 1955). Molemmat toimivat esikuvina esim. kilpailuissa, jossa Ikkelan soittama Rimsky-Korsakovin *Kimalaisen lento* kertoi, että harmonikan ohjelmistoon mahtuu muutakin kuin *Metsäkukkia*. (Kurkela & Tikka 2014, 189–190.)

1980-luvulle tultaessa yleisöä ei tarvinnut enää hurmata vanhoilla klassikoilla tai viihdenumeroilla, vaan taidemusiikki kiinnosti selkeästi enemmän. Tästä eteenpäin harmonikka alkoi taas löytää omaa paikkaansa suomalaisen musiikin keskuudessa. Asennemuutosta tapahtui niin säveltäjien, esittäjien kuin kuuntelijoidenkin puolesta. (Kymäläinen 1994, 70–71.) 80-luvulla viihteellisen harmonikan asema olikin lyhyen aikaa vahvimmillaan kuin koskaan ennen sitä tai sen jälkeen. Ohjelmiston kapea-alaisuus oli myös historiaa, kun harmonikan ohjelmistosta löytyi teoksia klassisesta viihteelliseen harmonikkamusiikkiin ja kansanmusiikkiin. Musiikkityylistä riippumatta merkittävänä kehitysaskeleina pidetään opetuksen akatemisoitumista ja soittajien sekä heidän ohjelmistonsa kansainvälistymistä. Harmonikka sai myös valtakunnallisesti harmonikkakulttuurin hyväksynnän, kun Suomen harmonikkainstituutti perustettiin vuonna 1980 Ikaalisiin. Instituutti toimii tärkeänä tekijänä harmonikkakentällä esimerkiksi säilyttämällä harmonikkaan liittyvää kulttuurihistoriaa, tukemalla opetusta ja koulutusta ja ylläpitämällä kansainvälisiä suhteita. (Kurkela & Tikka 2014 190–196.)

Harmonikan akatemisoituminen konkretisoitui 1990-luvun aikana, kun Helka Kymäläinen (s. 1958), Veli Kujala (s. 1976), Mika Väyrynen (s. 1967) ja Pasi Hirvonen (s. 1965) valmistuivat ensimmäisinä harmonikansoiton taiteellisiksi tohtoreiksi (Kurkela & Tikka 2014, 194). 90-luvulla Yleisradio alkoi soittaa harmonikkataiteilijoiden uusimpia sävellyksiä ja sen ansiosta harmonikkamusiikki tavoitti uutta kuulijakuntaa. Useat suomalaiset säveltäjät, kuten Kalevi Aho (s. 1949), Erkki Jokinen (s. 1965) ja Magnus Lindberg (s. 1958) ottivat harmonikan mielenkiinnolla vastaan ja antoivat harmonikansoittajille mahdollisuuden esiintyä sävellykskonserteissa. Suomessa edistys harmonikkamusiikin rintamalla 1990-luvulle tultaessa on tapahtunut suhteellisen lyhyessä ajassa. Edistystä ovat auttaneet mm. soittajien teknisen tason ylläpitäminen ja nostaminen, niin musiikin laadun kuin itse instrumentin laadun parantaminen ja yhteistyö harmonikansoiton opiskelijoiden ja Suomen Harmonikkainstituutin kanssa. (Kymäläinen 1994, 73.) Taidemusiikin asema alkoi kuitenkin olla vankka ja korostua myös opetuksessa, jolloin harmonikkapiireissä 90-luvulla alettiin miettiä, kuka antaisi korkeatasoisempaa opetusta. Veikko Ahvenainen kritisoi vahvasti akatemisoitumista vastaan, koska koulutus hänen mukaansa ohjaisi harmonikansoittajia liian kapea-alaisesti vain klassisen musiikin pariin. (Kurkela & Tikka 2014, 190.)

Aina 1970-luvulta tähän päivään asti on järjestetty harmonikkafestivaaleja, tapahtumia, isompiakin konsertteja, harmonikkaleirejä ja jopa harmonikkaristeilyjä, jotka ovat kaikki olleet mukana kehittämässä harmonikan akateemista suuntausta. Musiikkityylistä riippumatta erilaisia kohtaamispaikkoja on ollut siis runsaasti. (Kurkela & Tikka 2014, 196.) Suurin harmonikkatapahtuma Sata-Häme Soi-musiikkijuhla on järjestetty vuodesta 1972 alkaen ja sen tarkoituksena on aina ollut nostaa viihteellisen musiikin arvostusta ja pääosassa on tietenkin harmonikka. Sata-Häme Soi -tapahtuman yhteydessä on vuodesta 1983 alkaen järjestetty Kultainen harmonikka -kilpailu, josta pinnalle ovat nousseet lukuisat tänä päivänä harmonikkakentällä vaikuttavat harmonikkataiteilijat. Kilpailujen lisäksi tapahtuman aikana järjestetään viihdekonsertteja mm. taideharmonikkamusiikkiin liittyen nostaen tätä taidemuotoa esille. (Gronow, Lindfors & Nyman 2004, 216–217.)

2000-luvulla harmonikka on päässyt palaamaan näkyvämmiin niin tanssilavoille iskelmien kanssa kuin myös muiden musiikkityylien siivittämänä. 2000-luvun merkittävimpiä oman tyyliensä luoneita edustajia ovat Maria Kalaniemi (s. 1964), Kimmo Pohjonen (s. 1964), Johanna Juhola (s. 1978) sekä Markku Lepistö (s. 1963). Muun muassa näiden taiteilijoiden ansiosta harmonikkakulttuuri on siirtynyt tähän päivään hyödyntäen sekä perinnettä että luoden uutta. (Kurkela & Tikka 2014, 198.)

3 Harmonikka ilmiönä

Matti Rantanen on toiminut käännekohtana ja kulmakivenä harmonikan tuomisessa osaksi tätä päivää. Kyse ei enää ole ollut siitä kuka soittaa minkäkin tyyllilajin kappaleen parhaiten, vaan siitä että harmonikan asema saataisiin tasavertaiseksi muiden konserttisoittimien rinnalle. Tämä ja harmonikan oma taidemusiikki olivat jo aikoinaan Pihlajamaan tavoitteita. Rantanen on omistanut Pihlajamaalle lukuisia konsertteja sekä kilpailuja, esittänyt taideharmonikkamusiikkia muun muassa radiossa, televisiossa ja levytyksissä sekä tehnyt yhteistyötä säveltäjien kanssa. Tämän kaiken avulla hän on vaikuttanut suuresti harmonikkamusiikin kehitykseen Suomessa. Rantanen olikin ensimmäinen harmonikansoiton lehtori Sibelius-Akatemiassa 1977. (Gronow, Lindfors & Nyman 2004, 216.)

1970-luvulla harmonikkaa alettiin vihaamaan etenkin rock-nuorison osalta. He eivät pitäneet siitä, että Yleisradio soitti enemmän harmonikan ”humppamusiikkia” kuin nuorisomusiikkia. Harmonikan toinen käyttönimi hanuri alkoi heidän puheissaan tarkoittamaan takapuolta. Tähän samantyyppiseen asenteeseen törmää vielä tänäkin päivänä. (Pisto 2016.) Harmonikalla on aina ollut vastustajansa, kuten Seppo Heikinheimo (1938–1997), joka puhui kärkkäästi harmonikan vaikutuksista suomalaisen musiikkiin (Kymäläinen 1994, 71). Heikinheimo vastusti jopa harmonikasta käytettyä nimeä, koska se tulee venäjän kielestä *garmónika*. Heikinheimo kävi kuitenkin harmonikkakonserteissa ja ylisti soittajien taituruutta, mutta instrumentista hän ei koskaan pitänyt. (Sirén 2018.) Helsingin Sanomien Näkökulmassa Heikinheimo kritisoi harmonikansoiton opetusta Sibelius-Akatemiassa seuraavasti:

ARVELUTTAVIN PIIRRE on se, että Sibelius-akatemian tohtorin arvosanat ovat selkeästi alennusmyynnissä. Siellä on mahdollista erikoistua haitarinsoittoon, antaa viisi konserttia ja kirjoittaa tutkielma haitariasioista, minkä jälkeen asianomainen saa kantaa korkeakoulun myöntämää ”musiikin tohtori” -arvonimeä. (Heikinheimo, 1997.)

Vuonna 1997 yliopistoissa tohtorintyön ja tohtorin arvonimen saamiseksi edellytettiin kahta laudatur-arvosanaa kirjallisista töistä, jotka eivät saaneet olla osittain päällekkäisistä aihealueista (Heikinheimo 1997). 1980-luvulta alkaen harmonikka on otettu jo vakavammin, etenkin uuden musiikin parissa. Kiitos tästä tulee osoittaa säveltäjille, jotka tänäkin päivänä luovat uutta musiikkia harmonikalle. Harmonikansoittajilla on myös vilpitön innostus instrumenttia kohtaan. (Kymäläinen 1994, 54.) Sibelius-Akatemiasta on kuitenkin vuodesta 1997 alkaen valmistunut vain 6 tohtorintutkinnon suorittanutta harmonikansoittajaa (SIBELIUS-AKATEMIASTA VALMISTUNEITA TOHTORINTUTKINTOJA 2021).

Vaikka harmonikka on syrjäytetty muiden soitinkokoonpanojen tieltä, on sillä edelleen tänä päivänä vankka paikka suomalaisen musiikin peruselementtinä. Harmonikassa on jotain hyvin suomalaista ja sitä on helpompi yhdistää suomalaisuuteen kuin esimerkiksi sähkökitaraa. Tähän on syynä se, että harmonikalla on sähkökitaraa pidempi historia suomalaisessa musiikissa. (Kurkela & Tikka 2014, 249.)

Harmonikkaa on tuotu 2000-luvulle luomalla digiharmonikka. Digiharmonikkaa käytetään samalla tavalla kuin normaaliakin harmonikkaa, mutta ääni on digitalisoitu. Tämän soittimen on tarkoitus tuoda uusia ulottuvuuksia perinteisen harmonikan rinnalle. Digiharmonikka sisältää harmonikalle ominaisen äänen lisäksi myös muiden instrumenttien ääniä, mikä antaa rajattomat mahdollisuudet

kokeilla uutta. Harmonikassa on myös sisällä muistitikku, jonka ansiosta taiteilija voi soittaa taustamusiikin päälle. Soittimessa on myös kuulokeliitäntä, jonka ansiosta normaalisti kovaäänistä harmonikkaa voi soittaa huoletta kerrostalossa. (Käkönen 2010.) Tatu Kekkonen on tehnyt sähköharmonikasta tutkimusta pro-gradun muodossa. Työssään hän perehtyy sähköharmonikan ominaisuuksiin ja kehitykseen Suomessa (Kekkonen 2015).

3.1 Aikaisemmat tutkimukset

2000-luvun aikana harmonikkaa on tutkittu monesta eri näkökulmasta. Harmonikan historiaa ovat tutkineet muun muassa Vesa Kurkela ja Marko Tikka teoksessaan Suomalaisen harmonikan historia (2014) ja Markku Lepistö tohtorintutkimuksen kirjallisessa työssä Markkinarenkuttimesta Martin Pauliin (2016). Useissa opinnäytetöissä on myös alustuksessa käsitelty harmonikan historiaa. Milja Tikkasen (2021) työssä keskitytään harmonikalla soitettavan vapaan säestyksen opetukseen, Lauri Kotamäki (2019) kirjoittaa vähärivisten harmonikkojen käyttömahdollisuuksista ja Liisa Erkinheimo (2018) rinnastaa harmonikan kanttorin työhön. Nämä työt ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten harmonikan historian kuvaamisesta siirrytään tähän päivään.

Harmonikka on teknisesti kiehtova soitin ja sen takia soittotekniikkaan ja instrumenttiin on perehdytty enemmän. Mika Väyrynen on kirjoittanut musiikin tohtorin tutkielman Harmonikansoiton teknisiä periaatteita (1997) ja kattavasti kertonut niin soittimesta kuin soittajan vaikutuksesta soittamiseen. Veli Kujala on myös perehtynyt harmonikan soittoteknisiin piirteisiin musiikin tohtorin tutkimuksen kirjallisessa työssä Konserttiharmonikan soinnilliset ja soittotekniset ominaisuudet (2010). Harmonikan vaikutuksista soittajan fysiikkaan ovat kirjoittaneet opinnäytetöissään Karoliina Virta (2015) sekä Juuso Vesterinen (2019) soittajan ergonomiaan liittyen ja Sini Kuusela (2016) CrossFitin hyödyntämisestä soittajan lihaskunnan parantamiseksi.

Tutkimuksia on tehty pienimuotoisempina paljolti, mutta harmonikkakulttuuria tai harmonikkaa suomalaisena ilmiönä ei ole tutkittu. Vaikka muita tutkimuksia on tehty jo pitkään, hiljaista tietoa on taltioitu vähän. Siksi kirjat ja tutkimukset, jotka on julkaistu kauan aikaa sitten, ovat edelleen paikkaansa pitäviä: tuoretta kirjallisuutta ei vain ole tehty. Hyvä esimerkki tästä on Helka Kymäläisen kirja Harmonikka taidemusiikissa (1994), jossa keskitytään harmonikan kehitykseen klassisen ja modernin musiikin parissa. Vaikka kirja on julkaistu lähes 30 vuotta sitten, tiedot pitävät edelleen paikkaansa. Itse harmonikkamusiikkiin perustuvia tutkimuksia ei juurikaan 2010-luvulla ole löytävissä. Kuitenkin Kurkelan ja Tikan kirjaan on koottu mahdollisimman tuore ja kattava tieto Suomen harmonikkakentästä.

4 Tutkimusemenetelmän kuvaus

Opinnäytetyöni tavoitteena on tehdä kattava tutkimus Suomen tasolla tapahtuvasta harmonikansoiton opetuksesta. Opetusta järjestetään Suomessa ainakin kansalais- ja musiikkiopistoissa, näissä kummassakin olen toiminut harmonikansoiton opettajan tehtävissä. Pääkysymykset ovat:

1. Miten harmonikansoiton opetus toteutetaan Suomen musiikkiopistoissa tänä päivänä?
2. Millainen harmonikansoiton suosio on nykyisin?

Vastausten saamiseksi tuli ottaa yhteys laaja-alaisesti suoraan Suomen musiikkiopistoihin ja saada tietoa henkilöstöiltä siitä, miten opetusta järjestetään. Tarkentavat kysymykset tutkimusta varten liittyivät opiskelijoiden määriin sekä musiikkiopiston oppilaisiin ja opettajiin.

Tutkimus toteutettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena, jolla tarkoitetaan tutkimusta, jossa kerätään tietoa numeerisesti ja tarkoituksena on mm. selittää, vertailla ja kartoittaa erinäisiä ihmisiä koskevia asioita ja ominaisuuksia. Määrällisen tutkimuksen yksi aineiston keräämisen menetelmä on kysely. Kyselyn avulla tietoa kerätään niin, että vastaajat ymmärtävät jokaisen kysymyksen samalla tavalla ja voivat vastata rajattujen vaihtoehtojen mukaisesti. (Vilkkä 2007, 14–17.) Koska Suomessa on yhteensä lähemmäs 100 musiikkiopistoa, tiedonkeruun helpottamiseksi sähköisesti toteutettava kysely on loogisin tapa toteuttaa tutkimus. Koska käsiteltävänä materiaalina on paljon numeroihin pohjautuvaa tietoa, luonnollisin valinta tutkimusmenetelmäksi on määrällinen tutkimus.

Kysely on helppo toteuttaa internetin välityksellä, koska kohteet eli musiikkiopistot ovat hajallaan ympäri Suomea. Ajoitus kyselyn lähettämiseksi on mietittävä tarkasti, jotta vastausprosentti ei jää liian alhaiseksi. (Mts. 28.) Ajoituksen suhteen kesäaika ei ole otollinen, koska musiikkiopistojen opettajat pitävät lomaa ja musiikkiopistot ovat pääsääntöisesti kiinni. Tarkentavana tutkimusmuotona on kartoitettava tutkimus, jonka tavoitteena on löytää uusia näkökulmia ja tutkia vähän tunnettua asiaa (Mts. 19).

Määrällisen tutkimuksen objektiivisuudesta voidaan erotella kaksi osa-aluetta: tutkimustulokset havaintoina ja tunnuslukuina sekä tulosten tulkinta. Tavoitteena on pysyä mahdollisimman objektiivisena koko tutkimuksen ajan, jotta sekä tutkimusprosessi että -tulokset ovat puolueettomia. Objektiivisuutta edistää internetin välityksellä tehdyssä kyselyssä se, ettei tutkija tapaa kyselyyn vastaajia. Kerätyn aineiston tuloksia tutkiessa objektiivisuuden ylläpitäminen voi olla vaikeaa, jos tutkimus koskee esim. oman ammattialan perinteitä tai omia teorioita. (Vilkkä 2007, 16.) Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta voi edistää mm. määrittelemällä selkeän perusjoukon, laatimalla hyvän kyselylomakkeen ja tarpeeksi suurella otannalla (Heikkilä 2014, 14).

Kun kyselyn vastaukset on saatu, alkaa aineiston käsittely ja analysointi. Aineiston käsittelyllä tarkoitetaan sitä, että saadut vastaukset syötetään esimerkiksi tietokoneelle ja tilasto- tai taulukointiohjelmia käyttäen esitetään numeraalisesti. (Vilkkä 2007, 105.) Taulukoinnin jälkeen tulee tarkistaa, että saadut vastaukset vastaavat kysytyihin kysymyksiin. Mikäli käsittelyn aikana nousee esiin virheitä, tulee ne korjata. Huolellisuus suunnittelussa, tietojen tallentamisessa ja analysoinnissa vähentävät virheiden tekemistä ja turhaa työtä. (Mts. 114–115.) Kun taulukointi on saatu valmiiksi, tulee tulokset esittää esimerkiksi kaavioiden ja tekstien muodossa. Tulokset tulee kertoa totuudenmukaisesti ja ilman tarkoitushakuisuutta. Numeeriset ja graafiset esitystavat eivät ainoastaan riitä tulosten esittelyyn, mutta ne tukevat tekstiä ja auttavat lukijaa jäsentämään ja ymmärtämään tietoa. (Mts. 135.) Määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on, että saadut tulokset eivät jäisi vain numeeriseen muotoon. Tuloksia tulee tulkita ja sen mukaan tehdä johtopäätökset aineistosta. Tulosten esittämisessä tulee selittää tuloksia ja nostaa esille pääiseikat sekä olennaiset vastaukset tutkimuskysymyksiin - ja ongelmaan. (Mts. 147.) Näitä tutkimuksen tekemisen periaatteita aion käyttää myös omassa tutkimuksessani, jotta niin toteutus, aineiston käsittely kuin analyysikin on luotettavasti ja hyvin toteutettu.

5 Tutkimuksen toteutus

Jaoin kyselyn kolmeen eri osioon, joista 1. osiossa kysyttiin perustietoja musiikkiopistosta ja opettaanko ylipäänsä musiikkiopistossa harmonikansoittoa. Jos musiikkiopistossa ei opeteta harmonikansoittoa, kysely päättyi eikä muihin osioihin tarvinnut vastata. Mikäli kuitenkin musiikkiopistossa opetetaan tai on opetettu harmonikansoittoa, avautuu 2. osio, joka käsitteli musiikkiopiston harmonikansoiton oppilaita. Tässä osiossa kysyttiin mm. oppilaiden ikää ja määrää nykyisellään, parhaimpina sekä huonoimpina vuosina. 3. osiossa keskityttiin harmonikansoiton opettajiin ja kysyttiin mm. opettajien määrää, sivu- ja/tai päätoimisuutta sekä musiikkityylejä, joita opetetaan. Kysely tuli mielestäni pitää lyhyenä ja ytimekkäänä, jotta vastauksia tulisi mahdollisimman paljon. Kysymyksiä kaikista kolmesta osiosta kertyi yhteensä 12, joista vain puoleen joutui itse kirjoittamaan vastauksia. Toiseen puoleen pystyi klikkaamaan valmiiksi annettuja vaihtoehtoja. Kysymysten määrällä ja vastaustyylin valinnalla oli tarkoitus madaltaa vastaajien kynnystä vastata kyselyyn. Kysymysten muotoilun jälkeen valitsin alustaksi Google Forms-lomakkeen, jonka käyttö on helppoa ja jonka kautta vastaaminen on yksinkertaista. Kyselyssä ei kysytty vastaajan yhteystietoja, koska työni tarkoituksena ei ole identifioida musiikkiopistoja yksilönä, vaan kartoittaa Suomen tasolla tilannetta.

Kun tutkimukseni kohteeksi valikoituivat musiikkiopistot, helpoin lähestymistapa kyselyn lähettämiseksi oli sähköposti. Suomen tasolla musiikkiopistoilla ei tietojeni mukaan ole yhtä yhteistä sähköpostiosoitetta, joten jokaiseen musiikkiopistoon tulisi olla yhteydessä erikseen. Suomen musiikkioppilaitosten liiton nettisivuilta (Suomen musiikkioppilaitosten liiton jäsenoppilaitokset 2021) löytyi listaus kaikista heidän jäsenoppilaitoksistaan ja koin tämän listauksen tarpeeksi kattavaksi työhöni. Listauksessa oli linkit jokaisen musiikkiopiston sivuille, joiden kautta yhteystiedot kuhunkin musiikkiopistoon löytyivät. Lähetin kyselyn yhteensä 99 sähköpostiosoitteeseen sisältäen 87 eri Suomen musiikkiopistoa. Alkuperäinen ajatus oli lähettää kysely musiikkiopistojen yleisiin sähköposteihin, mutta useilla nettisivuilla oli suoraan annettu musiikkiopiston opettajien yhteystiedot. Näitä hyödyntäen lähetin kyselyn suoraan 63:lle harmonikansoiton opettajalle. Mikäli harmonikansoiton opettajien yhteystietoja ei löytynyt, valitsin kyselyn lähetettäväksi joko rehtorille, musiikkiopiston kansliaan tai yleiseen sähköpostiosoitteeseen. Harmonikansoiton opettajien lisäksi kysely lähti 21 rehtorille, neljälle (4) sihteerille, kahteen (2) kansliaan ja yhdeksään (9) yleiseen sähköpostiosoitteeseen. Kyselyn lähetysosoite riippui jokaisen musiikkiopiston omille nettisivuille päivitetystä tiedoista. Mikäli musiikkiopistosta löytyi nettisivujen mukaan useampia harmonikansoiton opettajia, lähetin kyselyn heille kaikille.

5.1 Tutkimustulokset

Kysely lähetettiin vastaajille 30.8.2021 ja vastausaika oli kaksi viikkoa. Kyselyn ajankohdaksi valikoitui syksy, koska opettajat ovat palanneet kesälomilta ja opetus musiikkiopistoissa on todennäköisesti jo alkanut tai ainakin oppilaiden määrät ovat jo tiedossa. Viimeisen vastauksen kyselyyn sain 14.9.2021. Kyselyyn vastasi yhteensä 44 musiikkiopiston edustajaa eli vastausprosentti kokonaisuudessaan oli 44,4 %. Näistä 44 vastanneesta kolmesta musiikkiopistosta vastauksia tuli kahdet kappaleet. Näitä samojen musiikkiopistojen vastauksia verratessa tein havainnon, että ne ovat täysin samankaltaiset. Täten nämä vastaukset voi käsitellä yhtenä vastauksena per musiikkiopisto ja vastausten määrä onkin 41. Tämän jälkeen vastausprosentti musiikkiopistoista on 47,1 %. Kyselyn vastauksia käsiteltäessä käytän kokonaismääränä 41:ää musiikkiopistoa. Vastausten määrä oli kokonaisuudessaan mielestäni riittävä opinnäytetyötä varten.

5.1.1 Perustiedot

Kyselyn ensimmäisen kysymyksen tarkoitus oli kartoittaa, kuinka monessa Suomen musiikkiopistossa opetetaan harmonikansoittoa. Kyselyyn vastanneista 85,4 % eli 35 musiikkiopistoa vastasi, että opetetaan; 12,2 % eli viisi musiikkiopistoa vastasi, että on opetettu, mutta ei opeteta enää ja vain yhdessä vastauksessa vastattiin, että opetusta ei järjestetä. Kyselyssä oli myös mahdollisuus perustella vastausta, mikäli opetusta ei järjestetä ja kaikki kuusi musiikkiopistoa olivat perustelleet vastaustaan. Vastaukset olivat samantyyppisiä: oppilaita ei enää ilmoittautunut musiikkiopistoon, joten opetusta ei sen takia enää järjestetty. Yhdessä vastauksessa myös kerrottiin, että harmonikka ei ole ainoa instrumentti, jonka oppilasmäärä on laskusuhdanteinen. Musiikkiopisto, jossa harmonikansoiton opetusta ei ole järjestetty lainkaan perusteli vastaustaan sillä, että asiakkaat eivät ole pyytäneet harmonikkaa yhdeksi opetettavaksi instrumentiksi.

Kyselyyn vastanneita musiikkiopistoja oli ympäri Suomea aina pääkaupunkiseudulta Lappiin asti. Etelä-Suomesta vastauksia kertyi huomattavasti eniten, 19 kappaletta, joista 12 oli Uudeltamaalta. Länsi-Suomesta vastauksia tuli toiseksi eniten ja melkein samoissa lukemissa vastauksissa olivat Itä-, Keski- ja Pohjois-Suomi. Vastauksia on todennäköisesti tullut eniten Etelä-Suomen alueelta, koska sinne lähetettiin myös eniten kyselyitä. Tämä myös siis siksi, että Uudenmaan alueella on eniten musiikkiopistoja. Alla olevaan taulukkoon on kirjattu vastausten määrä kultakin alueelta.

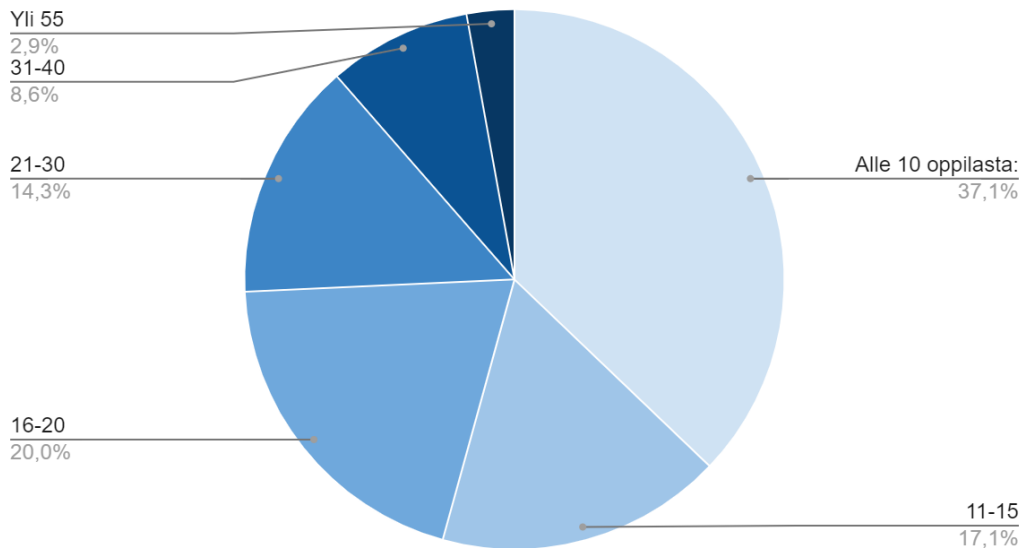
Etelä-Suomi	19
Länsi-Suomi	8
Itä-Suomi	5
Keski-Suomi	5
Pohjois-Suomi	4
Yhteensä:	41

5.1.2 Harmonikansoiton oppilaat

Toinen osio alkoi kolmen kysymyksen ryppäällä liittyen oppilaiden määriin. Ensin kysyttiin määrää tällä hetkellä, jonka vastaukset vaihtelivat yhdestä oppilaasta jopa 60 oppilaaseen asti. Kuten Kaavio 1 voi huomata, suurin yksittäinen osa eli 37,1 % vastauksista osui kategoriaan alle 10 oppilasta. Vastausten perusteella seuraavaksi suurin prosenttiosuus 20,0 % on 16–20 oppilasta, kolmanneksi suurin 17,1 % on 11–15 oppilasta ja vain 2,9 % vastanneista musiikkiopistoista on yli 55 oppilasta. Vastauksia välille 40–55 oppilasta ei tullut ollenkaan, minkä takia kaavioon on huomioitu vastaukset 31–40 oppilasta, jonka jälkeen siirryttiin suoraan yli 55 oppilaaseen. Kaavioon 1 ei ole merkitty kysymykseen tullutta kuutta tyhjää vastausta. Kaikista vastauksista musiikkiopistossa on keskimäärin 15 oppilasta.

Kaavio 1

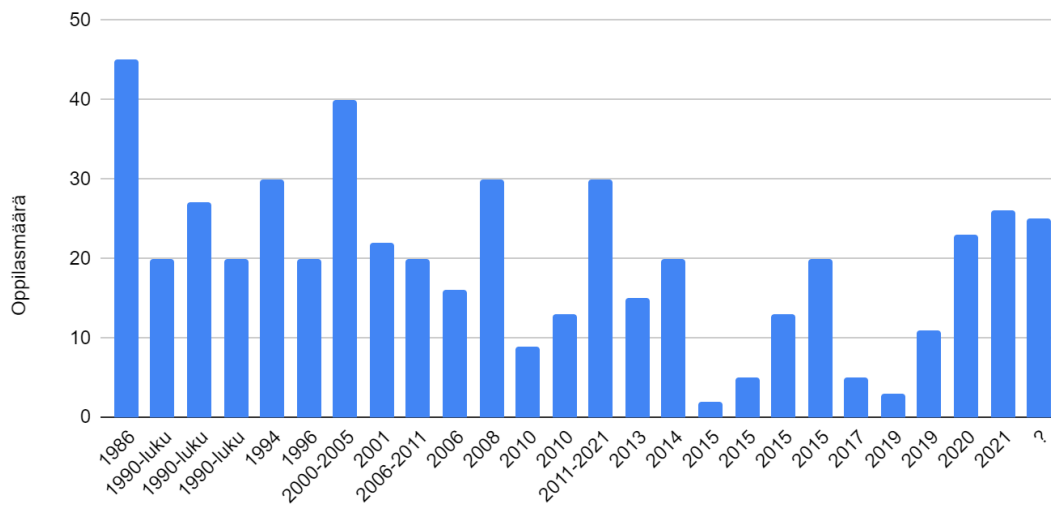
Oppilasmäärät tällä hetkellä

Toinen kysymys koski oppilaiden enimmäismäärää musiikkiopiston historian aikana. Vastaukset olivat hyvin vaihtelevia ja enimmäismäärät olivat kahdesta oppilaasta 45 oppilaaseen asti. Vuosikymmenien ero alkoi olla tuntuva, kun vastauksista saatua tietoa oli vuodesta 1986 nykypäivään asti. Tähän kysymykseen vastanneista neljä arvioi oppilasmäärän pysyneen koko ajan suunnilleen samana, kaksi ei osannut arvioida oppilaiden enimmäismäärää ja yksi arvioi määrän olleen selkeästi nykyistä suurempi. Kysymykseen tuli myös yhdeksän tyhjää vastausta. Kaavioon 2 on esitetty, mille vuosille enimmäisoppilasmäärien vastauksia on annettu. 2010-luvulle on tullut eniten vastauksia, mutta samalla välillä esimerkiksi vuonna 2015 on oppilaita ollut enimmillään vain kahdesta oppilaasta 20:een. 90-luvulla enimmäismäärät ovat taas tasaisempi ja määrät ovat 20 ja 30 oppilaan välillä. Selkeästi eniten oppilaita on vastausten perusteella ollut vuonna 1986 ja sitä seuraavaksi eniten yhdessä musiikkiopistossa vuosina 2000–2005. Myös 2020-luvulla vuosina 2020 ja 2021 on arvioitu olevan eniten oppilaita musiikkiopistojen historian aikana. Yhden vastauksen mukaan vuosi ei ole tiedossa, mutta oppilaiden enimmäismäärä on ollut 25. Keskimäärin oppilaita on enimmillään ollut musiikkiopistoissa 20.

Kaavio 2

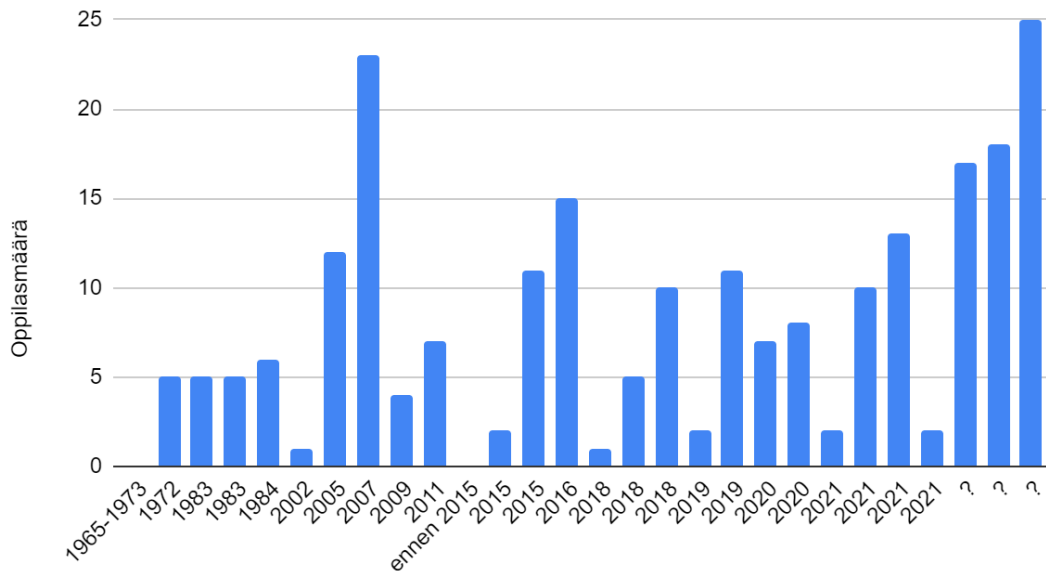
Oppilasmäärät enimmillään

Kolmas kysymys oppilasmääriin liittyen oli toisen kysymyksen vastakohta: milloin oppilaita on ollut vähimmillään? Tämän kysymyksen vastaukset ulottuivat vielä kauemmas historiaan ja vanhin tieto oli vuosilta 1965–1973. Tähän kysymykseen tuli kahdeksan tyhjää vastausta. Musiikkiopistoista kolme arvioi oppilasmäärän pysyneen samana koko ajan, kaksi ei osannut arvioida määrää ja kolmessa vastauksessa ei ollut vuosiluku tiedossa. Määrät, joissa vuosiluku ei ollut tiedossa, olivat 17, 18 ja n. 25 oppilasta. Yhdessä vastauksessa nostettiin esille, että 1990-luvulla on ollut vähiten oppilaita, mutta määrä ei ollut tiedossa. Musiikkiopistojen oppilasmäärät vähimmillään ovat olleet maksimissaan 25 oppilasta. Toiseksi eniten oppilaita vähimmillään on vastausten perusteella ollut 23:n oppilaan määrällä vuonna 2007. 18 vastauksessa oppilaita on vähimmillään ollut alle kymmenen ja viidessä vastauksessa viisi tai vähemmän. Oppilasmäärien vähyyys ei ole selkeästi rajoittunut mihinkään vuoteen tai vuosikymmeneen. 2010-luvulle sijoittuvia vastauksia on tullut eniten, 14 kappaletta. Vain kahdessa vastauksessa on nostettu esille, että vähimmillään oppilaita ei ole ollut lainkaan. Kaaviosta 3 voi tarkastella tarkkoja lukuja kustakin vastauksesta. Oppilaita on vähimmillään ollut keskimäärin musiikkiopistossa vain kahdeksan.

Kaavio 3

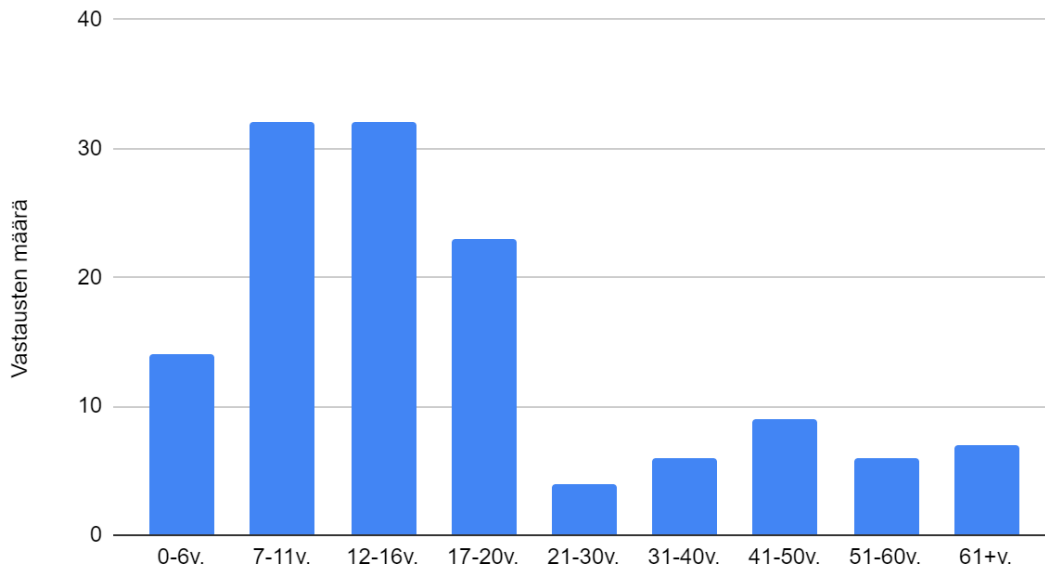
Oppilasmäärät vähimmillään

Näiden kysymysten jälkeen kysyttiin oppilaiden ikäjakaumaa. Tähän kysymykseen tuli kuusi tyhjää vastausta. Vastaaja pystyi valitsemaan useamman kuin yhden vaihtoehdon sen mukaan, minkä ikäisiä oppilaita musiikkiopistossa on. Eniten, 32 musiikkiopistoa, vastasi, että oppilaat ovat 7–11- ja 12–16-vuotiaita. Toiseksi eniten oppilaita on 17–20-vuotiaita ja kolmanneksi eniten alle kouluikäisiä oppilaita. Vanhemmista aikuisoppilaita 41–50-vuotiaita löytyy yhdeksästä ja yli 61-vuotiaita seitsemästä musiikkiopistosta. Vähiten oppilaita on 21–30-vuotiaissa ja vain neljässä musiikkiopistosta. Kaaviosta 4 näkee, että suurin osa oppilaita on alle 20-vuotiaita. Kaikki vastaukset huomioiden musiikkiopistojen oppilaat ovat keskimäärin 17–20-vuotiaita.

Kaavio 4

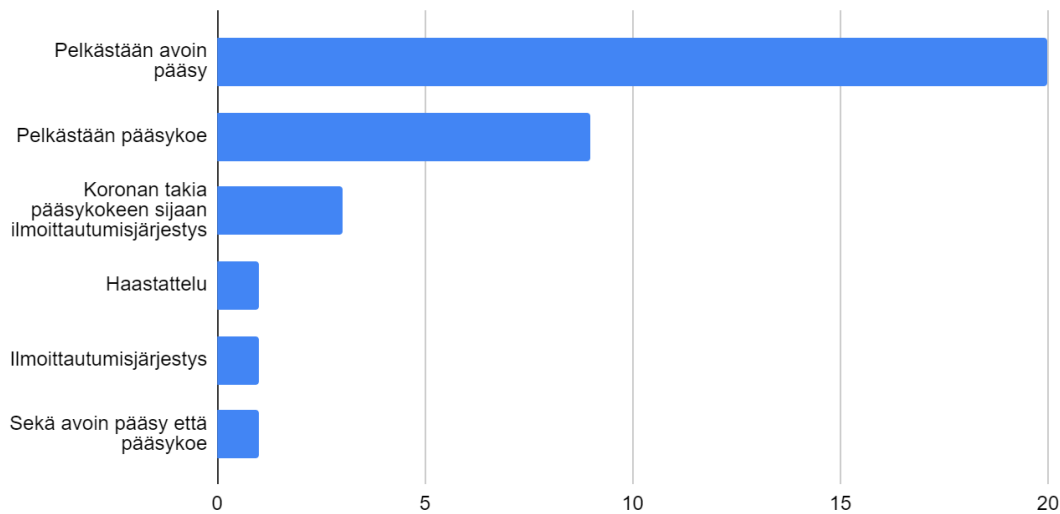
Oppilaiden ikäjakauma

Toisen osion viimeinen kysymys koski oppilaiden valintaprosessia musiikkiopistoon pääsemiseksi. Eniten musiikkiopistoihin valitaan oppilaat pelkällä avoimella pääsillä, tämä on käytössä 20 musiikkiopistossa. Toiseksi yleisin valintatapa on pääsykoe, mutta kolmessa vastauksessa kävi ilmi, että pandemian aikana pääsykokeista on jouduttu luopumaan ja siirtymään pelkkään ilmoittautumiseen. Yhdessä musiikkiopistossa oppilaat haastatellaan ja mahdollisesti valitaan kaikki hakijat, toisessa valitaan oppilaat pelkän ilmoittautumisjärjestyksen perusteella ja kolmannessa on sekä avoin pääsy että pääsykoe käytössä. Tähän kysymykseen oli myös kuusi tyhjää vastausta. Kaaviosta 5 näkee vielä graafisesti, kuinka suuri määrä otetaan avoimella pääsillä sisään verrattuna muihin valintaprosessien muotoihin.

Kaavio 5

Oppilaiden valintaprosessi

5.1.3 Harmonikansoiton opettajat

Kolmas osio alkoi yksinkertaisella kysymyksellä: kuinka monta harmonikansoiton opettajaa musiikkiopistossa työllistetään? 35 vastauksesta 80 % työllistää yhden opettajan, 11 % kaksi opettajaa, 6 % kolme opettajaa ja yhdessä musiikkiopistossa opettaja ei ole erikoistunut harmonikansoittoon vaan opettaa bändiohjaajana harmonikkaa yhtenä bändin instrumenttina. Toinen kysymys koski opettajien pää- ja sivutoimisuutta. 37 vastauksesta 23 musiikkiopistoa työllistää päätoimisen opettajan, 10 sivutoimisen opettajan ja 2 työllistää molempia. Molempiin kysymyksiin tuli kuusi tyhjää vastausta. Alla olevaan taulukkoon on koottu vielä vastauksista saadut opettajien määrät.

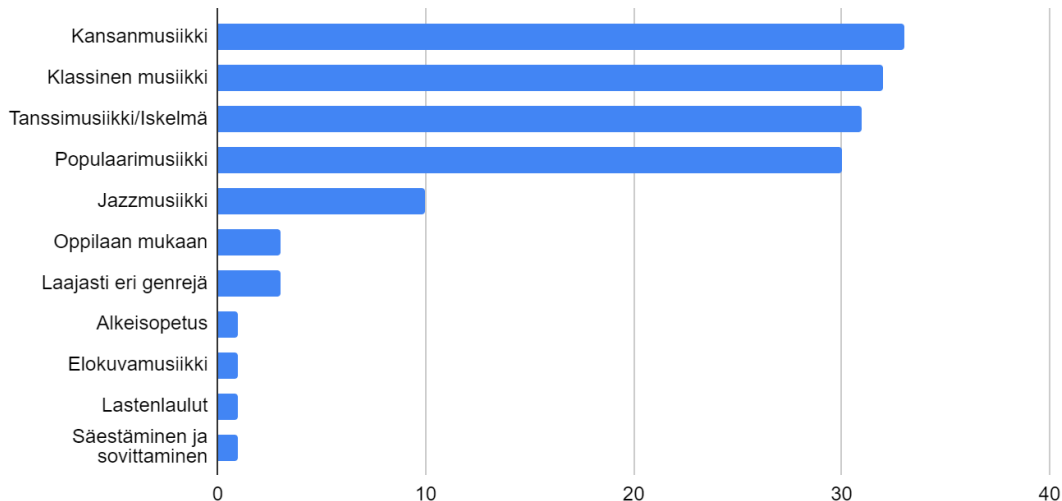
1 opettaja	28
2 opettajaa	4
3 opettajaa	2
Opettaja ei ole erikoistunut harmonikkaan	1
Yhteensä	35

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, mitä musiikkityylejä oppilaille opetetaan. Harmonikan kanssa voi soittaa monia eri tyylejä, ja kysymyksessä vastausvaihtoehtoina olivat seuraavat tyylit: Kansanmusiikki, klassinen musiikki, tanssimusiikki/iskelmä, populaarimusiikki ja jazzmusiikki. Näiden lisäksi vaihtoehtona oli ”Muu musiikki”, johon pystyi itse määrittelemään opetettavan musiikkityylin. Kysymys oli monivalintakysymys eli vastaaja pystyi valitsemaan musiikkityylin vastaamaan täysin opetuksessa käytettävien musiikkityylien mukaisesti. Kaaviosta 6 voi huomata, että eniten vastauksia tuli antamiini vaihtoehtoihin ja 35:stä lähes kaikki, 33 musiikkiopistoa, vastasi kansanmusiikin olevan opetettavien musiikkityylien joukossa. Kolme seuraavaksi yleisintä opetettavaa musiikkityyliä olivat klassinen musiikki, tanssimusiikki/iskelmä ja populaarimusiikki. Jazzmusiikkia

opetetaan 10 musiikkiopistossa ja muista vapaista vastauksia esille nousivat elokuva-, alkeisopetus- ja lastenlaulumusiikki sekä säveltäminen ja sovittaminen. Kolme vastaajaa vastasi, että musiikkityyli valitaan täysin oppilaan mukaisesti, lisäksi kolme vastaajaa vastasi, että eri genrejä opetetaan laajasti. Kysymykseen tuli kuusi tyhjää vastausta.

Kaavio 6

Opetettavat musiikkityylit

Kyselyn viimeisessä kysymyksessä kysyttiin, kuinka opetusta järjestetään. Vastausvaihtoehtoina olivat yksilöopetus, ryhmäopetus kahdelle oppilaalle ja ryhmäopetus kolmelle tai useammalle oppilaalle kerralla. Näistä vaihtoehdoista pystyi valitsemaan useamman kuin yhden. Vastauksista kävi ilmi, että 35:stä musiikkiopistossa 34:ssä opetetaan yksilöopetuksena. Kuitenkin näistä 35 vastauksesta 16:ssa opetetaan pelkästään yksilöopetusta, kun loppuissa 19 musiikkiopistossa pidetään myös ryhmäopetustunteja. Yhdeksässä musiikkiopistossa opetetaan harmonikansoittoa ryhmäopetuksena kahdelle oppilaalle kerrallaan. Vastauksista 17:ssä opetetaan ryhmäopetusta kolmelle tai useammalle oppilaalle kerrallaan, joista yhdessä musiikkiopistossa opetetaan pelkästään useamman oppilaan ryhmäopetusta. Tähän kysymykseen tuli kuusi tyhjää vastausta.

5.2 Johtopäätökset aineistosta

Tyhjiä vastauksia oli jokaisessa kysymyksessä vähintään kuusi. Tämä selittyy sillä, että musiikkiopistot, joissa harmonikansoittoa ei enää opeteta, ovat jättäneet vastaamatta myös kaikkiin loppuihin kysymyksiin. Musiikkiopiston historian oppilasmääriin liittyvissä kysymyksissä tyhjiä vastauksia oli enemmän, jopa yhdeksän kappaletta. Tähän voi syynä olla esimerkiksi se, että opettajat eivät ole opettaneet pitkään kyseisessä musiikkiopistossa, musiikkiopiston tietokannat eivät ulotu pitkälle historiaan tai vastaaja ei ole jaksanut etsiä tietoja. Kysymys on myös saattanut olla liian vaikea, jolloin helpompi vaihtoehto vastaajalle on jättää vastaamatta kyseiseen kohtaan. On tärkeä ottaa huomioon, että musiikkiopistojen historia voi ulottua vuosikymmenien taakse ja opettajat ovat saattaneet sinä aikana vaihtua useasti. Opettajien motivaatio tai jaksaminen voi olla osaltaan syynä sekä vastausprosenttiin että tyhjiin vastauksiin.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoitus oli selvittää, miten harmonikansoiton opetusta toteutetaan Suomen musiikkiopistoissa. Musiikkiopistojen välillä on selkeitä eroja sen suhteen, miten suuri oppilasmäärä on kulloinkin ollut. Joissakin oppilaitoksissa on selkeästi mennyt paremmin, koska 25 oppilasta vähimmillään musiikkiopiston historian aikana on aina taannut yhdelle päätoimiselle opettajalle työpaikan. Kuitenkin useissa musiikkiopistoissa enimmäisoppilasmäärä on saavuttanut vain kahdesta kymmeneen oppilasta. Kahdessa vastauksessa oli vastattu, että oppilaita ei ole ollut lainkaan tiettyinä vuosina. Tähän tulokseen on kuitenkin hyvä rinnastaa ensimmäisen kysymyksen vastaukset, jossa viisi musiikkiopistoa vastasi, että opetusta ei enää järjestetä. Tästä syystä näiden viiden musiikkiopiston oppilasmäärä on myös 0.

Kaikista kysymyksistä kolmessa vastauksessa oli nostettu esiin koronapandemia, etenkin opiskeluun pääsemiseen liittyen. Musiikkioppilaitokset ovat joutuneet pandemian vuoksi siirtymään pääsykoemenettelystä pelkkään ilmoittautumiseen. Opetusta on kuitenkin vastausten perusteella pysäytetty järjestämään ja jopa nostamaan oppilasmäärää. Kuitenkin vastauksia oppilasmäärien vähydestä oli myös tämän ja viime vuoden aikana, mutta syy tähän ei käynyt vastauksista ilmi. Ei voi siis tehdä päätelmää, että tämä olisi johtunut pelkästään pandemiasta.

Toisen tutkimuskysymyksen tavoitteena oli selvittää, millainen harmonikan suosio on tänä päivänä. Harmonikan suosio näyttää musiikkiopistoissa painottuvan lapsiin ja nuoriin, mutta on hyvä huomioida myös aikuisoppilaiden määrä. Omaan kokemukseen perustuen aikuisoppilaita on vain yksittäisiä kappaleita musiikkiopiston harmonikansoiton oppilaissa, mutta useissa vastauksissa kävi ilmi, että aikuisoppilaita on enemmänkin. Kuitenkin verrattuna alle 20-vuotiaisiin, on aikuisoppilaita selkeästi vähemmän. Vaikka lasten ja nuorten sekä yli 30-vuotiaiden oppilaiden välillä on notkahdus oppilasmäärissä tällä hetkellä, on suunta kuitenkin positiivinen. Alaikäisten määrä oppilaita on luonnollinen, koska musiikkiharrastuksen aloittaminen kannattaa tehdä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Lähes kaikissa musiikkiopistoissa opetetaan harmonikansoittoa yksilöopetuksena, mutta monet vastasivat myös opetusta pidettävän ryhmäopetuksena. Ryhmäopetuksen eri muotoja voivat esimerkiksi olla pelkästään harmonikkaa soittavien oppilaiden harmonikkaoppilaiden yhteissoittoon tutustuttamista, isompien harmonikkaryhmien soiton ohjausta tai muiden instrumenttien kanssa tapahtuvaa yhteissoittoa. Myös kahden oppilaan yhtäaikaisen soittotunnin pitäminen on mahdollista: tätä tapahtuu yleensä pienten oppilaiden kanssa, etenkin kun keskitytään yhteissoiton perusteiden opettamiseen. Harmonikkaorkesterit ovat historian aikana olleet suosittuja, ja tämän takia ryhmäopetusta voidaan myös pitää.

Harmonikalle tutuimmat musiikkityylit ovat kansanmusiikki ja tanssimusiikki, mutta myös klassinen musiikki on selkeästi noussut vastauksissa perinteisempien vaihtoehtojen rinnalle. Riippuen siitä onko oppilaalla käytössä melodia- vai standardibassoharmonikka, voi hänen soitto-ohjelmistonsa vaihdella paljonkin. Harmonikan suosion laskettua kulta-ajan jälkeen, on opetuksessa otettu huomioon enemmän myös oppilaiden omat toiveet soitettavasta ohjelmistosta, kuten vastauksissa oli nostettu esille. Tähän kuuluu myös elokuva- ja populaarimusiikin suosion kasvu.

Tutkimuskysymysten kannalta sain kattavaa tietoa Suomen musiikkiopistoista oppilaisiin, opettajiin ja opetukseen liittyen. Opetusta järjestetään kattavasti riippumatta oppilaan iästä, ja monipuolisesti kaikki musiikkityylit huomioiden. Suomen tasolla selkeitä alueellisia eroja ei ole, joten opetusta voi saada paikkakunnasta riippumatta. Suurin osa musiikkiopistoista työllistää vain yhden

opettajan, mutta jopa kolmen opettajan työllistäminen yhteen musiikkiopistoon on mahdollista. Harmonikansoiton suosioon sain vastauksia oppilasmäärästä. Tällä hetkellä oppilaita on eniten lapsissa ja nuorissa, mikä antaa valmistuvalla opettajalle luottavaisen käsityksen tulevaisuuden työllistymisestä. Oppilasmäärät ovat kuitenkin vaihdelleet eri musiikkiopistoissa vuosien aikana, eikä tarkkaa linjaa oppilasmäärien kasvu- tai nousujohteisuudesta pystynyt tekemään. Tämä osittain viittaa siihen, että paikalliset erot ovat suuria ja suosio on vaihtelevaa.

6 Pohdinta

Opinnäytetyöni tutkimuksen aikana olen päässyt syventymään Suomen harmonikkakulttuuriin. Aineistoa ei ole ollut liikaa, mutta esimerkiksi muiden ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä on tehty paljonkin. Vaikka opiskelen musiikkipedagogiikkaa, työni aikana olen päässyt sisälle myös taiteilijuuden ytimeen ja siihen historiaan, jota jokainen tämän päivän taiteilija on omalta osaltaan ollut luomassa. Harmonikkakulttuuri Suomessa on rikasta, mutta kuten tutkimuksessani käy ilmi, ei soittajia kuitenkaan ole musiikkiopistoissa edes sadoittain. Ehkä juuri ja juuri kymmenittäin. Tätä kulttuuria on vaikea yrittää tiivistää yhteen opinnäytetyöhön, varsinkin, kun oma tieto aiheesta ulottuu omien kokemusten myötä paljon syvemmälle kuin kirjallisiin materiaaleihin.

Toteutin tutkimuksen luottamuksellisesti ja kuvaamieni tutkimusperiaatteiden mukaisesti. Loogisena ihmisenä tulosten taulukointi ja jäsentely oli mielekästä. Kävin tuloksia läpi useaan eri otteeseen, pohdin vastausten merkitystä ja ajattelin asioita monelta eri kantilta saadakseni varmasti oikean kuvan vastauksista. Kyselyni kysymykset tukivat tutkimusongelmaan haluamiani vastauksia ja sain prosessin aikana kanssaopiskelijoilta hyvää palautetta työstöni eri vaiheissa. Esitin opinnäytetyössäni kaiken saamani tiedon helposti ymmärrettävien taulukoiden tai tekstien muodossa, jotta kaikki keräämäni tieto saavuttaisi varmasti myös lukijan.

Kymäläinen (1994, 67) on nostanut esille huolen yleisön motivoimisesta harmonikkamusiikin konsertteihin ja jo 90-luvulla tämä on nähty suurena ongelmana. Koen itse taiteilijana saman ongelman tänä päivänä etenkin klassisen musiikin soittajana. Klassisen harmonikkamusiikin kuuntelijoita ja arvostajia on harvassa ja markkinarako on hyvin marginaalinen. Tieto siitä, että harmonikalla voi soittaa klassista musiikkia tulee jopa muiden instrumenttien muusikkopiireihin yllätyksenä. Välillä koen olevani harmonikkamusiikin sanansaattaja ja keskustelun herättäjä tähän aiheeseen liittyen. Keskustelua on aina hyvä käydä, jotta harmonikan arvostusta saataisiin edelleen kasvatettua. Nykyään harmonikkaa saattaa kuulla satunnaisesti radiosta ja kuuluisienkin bändien yhtenä ”erikoissoittimena”, mutta edelleen instrumenttina harmonikka luokitellaan usein vain perinnesoittimeksi. Olen itse soittajana kokenut, että populaari- ja perinnesävelmusiikki eivät anna tarpeeksi haastetta monipuoliselle ja -käyttöiselle harmonikalle, mutta taidemusiikissa haastetta riittää kerrakseen. Uuden musiikin luominen ja tietoisuuden kasvattaminen ovat kuitenkin tällä alalla elinehtoja. Suurten konserttilavojen saavuttaminen harmonikansoittajana tuntuu lähes mahdottomalta ajatukselta. Kuitenkin harmonikan mahdollisuuksien monipuolistuessa esimerkiksi digiharmonikan suuntaan koen, että on mahdollista päästä soittamaan ja tekemään juuri sellaista musiikkia kuin itse haluaa. On mahtavaa, että Suomessa harmonikkakentällä on esikuvia, jotka ovat omalla taiteellaan ja tulkintoillaan rikkoneet musiikillisia rajoja ja nostaneet esille kaikkea sitä rikkautta, mikä harmonikan sisällä piilee.

Tutkimukseni tuloksista kävi myös ilmi, että harmonikkaa käytetään monipuolisesti useissa erilaisissa musiikkityyleissä ja kokoonpanoissa hyödyksi. Ohjelmiston laajentuminen aina kulta-ajalta

tähän päivään asti on antanut mahdollisuuksia markkinoida harmonikkaa uusille sukupolville ja nostaa esille niitä puolia, jotka koetaan arvokkaiksi. Olen itse innostunut harmonikasta Kultainen ja Hopeinen harmonikka -kilpailuja katsomalla ja mietin, miten lapset ja nuoret tulevat tulevaisuudessa löytämään harmonikan pariin, jos tätä kilpailua ei esitetä televisioiden pääkanavilla. Huoli harmonikan selviytymisestä populaari- ja elektroniikkamusiikin murroksessa on suuri oman työllistymisen takia, mutta myös koko kulttuurin kannalta.

Koska työni ja tutkimukseni ovat osa harmonikkakulttuuria, ovat ne myös osa minua. Tästä syystä tutkimustulosten objektiivinen tarkastelu oli jatkuvasti mielessä, jotta tulokset ja niiden esittäminen pysyvät totuudenmukaisina. Kyselylomakkeen luomisessa ja tulosten tarkastelussa pyrin kuitenkin parhaani mukaan irtautumaan omista mielipiteistäni ja keskittymään uteliaasti siihen, minkälaisia vastauksia saan. Omia mielipiteitäni pääsen joka tapauksessa esittämään jokaiselle, joka on harmonikasta kiinnostunut. Tätä tapahtuu yllättävän usein, koska harmonikka on vahvasti suomalaisuuteen linkitetty instrumentti. Useimmiten keskusteluja varsinkin harmonikkakulttuuriin liittyen käydään opetustilanteiden yhteydessä ja muiden muusikoiden kanssa, mutta myös muiden tahojen kanssa. Omasta ammatistani kertoessa jokaisella on oma näkemyksensä harmonikkaan, sen soittamiseen ja sen ohjelmistoon. Yleensä joku sukulainen on soittanut harmonikkaa tai omalta ullakolta on löytynyt sukulaisen vanha haitari, jonka avulla henkilö itse haluaa verestää muistoja tai oppia jotain uutta. Nämä ovat niitä keskusteluja, joita on ilahduttavaa käydä, vaikka käsitykset soittimesta ovat suhteellisen vastakkaiset. Omalla tietämykselläni saan kertoa siitä, miten monipuolinen, kaunis ja lupaava instrumentti harmonikka on, vaikka itsekin tykkään perinteisten humppien ja valssien soittamisesta.

Kaiken kaikkiaan toivon ja luotan siihen, että myös tulevaisuudessa tulee olemaan vähintään saman verran harmonikansoiton oppilaita ja mikäli mahdollista, jopa enemmän. Musiikkipedagogien koulutuksissa tulee jatkossakin ottaa huomioon harmonikka sekä klassisen että populaarimusiikin instrumenttina ja antaa opiskelijoille kattavaa opetusta ja mahdollisuuksia itsensä ilmaisuun. Kuten tutkimuksessani kävi ilmi, musiikkiopistoissa on vähiten 21–30-vuotiaita harmonikansoittajia, minkä takia toivon, että he ovat joko jatkaneet opintojaan korkeammalle asteelle tai itsenäisenä harrastuksenaan. Itse kuulun tähän samaiseen ikäluokkaan, enkä ihan heti ole kuitenkaan päättämässä tietäni harmonikan kanssa.

Lähteet

Erkinheimo, L. 2018. Harmonikan käyttömahdollisuudet kanttorin työssä. Opinnäytetyö, Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.11.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/156308/Erkinheimo_Liisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Gronow, P., Lindfors, J. & Nyman, J. 2004. Suomi soi. 1, tanssilavoilta tangomarkkinoille. Hämeenlinna: Tammi.

Heikinheimo, S. 1997. Haitarilla tohtoriksi II Seppo Heikinheimo. Viitattu 13.10.2021. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000003618909.html?share=e0e372933ab4436816b02edb17d40d48>.

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 8.11.2021. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Kekkonen, T. 2015. Sähköharmonikka populaarimusiikin murroksessa: Tutkimus harmonikan sähköistymisestä osana 1960-luvun suomalaista harmonikkamusiikkia. Pro-gradu tutkielma, Tampereen yliopisto. Viitattu 16.11.2021. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97581/GRADU-1435565971.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kotamäki, L. 2019. Vähäriivisten haitareiden käyttömahdollisuudet. Opinnäytetyö, Centria-ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.11.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/172418/kotamaki_lauri.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kujala, V. 2010. Konserttiharmonikan soinnilliset ja soittotekniset ominaisuudet. Musiikin tohtorin tutkielma. Viitattu 16.11.2021. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/234946/nbnfife201010222623.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kurkela, V. & Tikka, M. 2014. Suomalaisen harmonikan historia. Suomen Harmonikkaliitto ja Suomen Harmonikkainstituutti. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Kuusela, S. 2015. Toes to bar : Harmonikansoittoa tukevan lihaskunnan parantaminen CrossFitin avulla. Opinnäytetyö, Metropolia ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.11.2021. <https://www.theseus.fi/handle/10024/101175>

Kymäläinen, H. 1994. Harmonikka taidemusiikissa: ohjelmiston kehitys ja soittimelliset erityispiirteet. Sibelius-Akatemia ja Suomen Harmonikkainstituutti. Helsinki: Hakapaino Oy.

Käkönen, S. 2010. Digiharmonikka on kerrostalokelpoinen yhden miehen bändi. Viitattu 16.11.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-5598719>

Lepistö, M. 2016. Markinarenkuttiesta Martin Pauliin. Harmonikka kansanvalistuksen ja populaarimusiikin Suomessa 1850–1900. Taiteellisen tohtorintutkinon kirjallinen työ Taideyliopisto, Sibelius-Akatemia. Viitattu 2.11.2021. https://media.etno.net/sites/default/files/document/markku_lepisto_tohtori_03.pdf

Pisto, V. 2016. 70-luvun nuoret tekivät hanurista pyllyn – maine ei puhdistu millään. Viitattu 19.10.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-8944101>.

SIBELIUS-AKATEMIASTA VALMISTUNEITA TOHTORINTUTKINTOJA. N.d. Taideyliopisto. Viitattu 19.10.2021. <https://www.uniarts.fi/yleistieto/sibelius-akatemiasta-valmistuneita-tohtorintutkin-toja/>

Sirén, V. 5.2.2018. Helsingin Sanomissa oli aikoinaan vimmattu harmonikanvastainen sota – ensimmäinen ”haitaritohtori” kesti kriitikon piinan, ja nyt on aihetta juhlaan. Viitattu 19.10.2021. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005551005.html>

Suomen musiikkioppilaitosten liiton jäsenoppilaitokset. N.d. Viitattu 2.11.2021. <https://www.musicedu.fi/sml-pahkinankuoressa/jasenoppilaitokset/>

Tikkanen, M. 2021. TANSSIMUSIIKIN PYÖRTEISSÄ. Vapaan säestyksen opas harmonikalle. Opinnäytetyö, Savonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.11.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/500416/Tikkanen_Milja.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Vesterinen, J. 2019. Ergonomian huomioiminen harmonikansoiton opiskelussa. Opinnäytetyö, Karlia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.11.2021. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/168276/Ergonomian%20huomioiminen%20harmonikansoiton%20opiskelussa.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Virta, K. 2015. Harmonikansoittajan ergonomia: Opas kohti ergonomista soittoasentoa. Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.11.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/103645/Virta_Karoliina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Väyrynen, M. 1997. Mestarikurssi. Harmonikansoiton teknisiä perusteita. Musiikin tohtorin tutkielma. Urjala: Urjalan Offsetpaino.

Liitteet

Liite 1. Kyselyn saatekirje

Hyvä Musiikkiopiston edustaja,

Opiskelen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa Musiikkipedagogin (AMK) tutkinto-ohjelmassa. Teen opinnäytetyöni aiheesta "Harmonikkamusiikin tulevaisuus Suomessa" ja omaa työllistymistä silmällä pitäen tutkin mm. miten paljon Suomen tasolla musiikkiopistoissa vielä opiskellaan/harrastetaan harmonikansoittoa. Opinnäytetyöni tärkeimpänä lähteenä toimii musiikkiopistoihin lähetettävä kysely, jonka avulla kartoitan mm. soittajien sekä opettajien määrää koko Suomen tasolla.

Kutsunkin teidät nyt vastaamaan kyselyyn (linkki alempana), jonka täyttämiseen menee n. 5-10min. Jos musiikkiopistossanne ei kuitenkaan opeteta harmonikansoittoa, vastaamiseen menee n. 1min. Myös nämä vastaukset ovat tärkeää tutkimustietoa! Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista ja käsittelen vastauksia ehdottoman luottamuksellisesti. Työssäni en myöskään tule nimeämään musiikkiopistojen nimiä. Kyselyyn vastaamiseen on aikaa kaksi viikkoa, viimeinen mahdollinen vastauspäivä on 13.9.2021.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii Leena Pantsu Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, puh. 0405105062. Opinnäytetyöni tullaan julkaisemaan osoitteessa www.theseus.fi vuoden 2021 loppuun mennessä.

Linkki kyselyyn: <https://forms.gle/yzD9U2rbha8wpSif6>

Minuun voi myös ottaa yhteyttä, mikäli aiheesta tai kyselystä herää kysymyksiä. Kiitos jo etukäteen vastauksista!

*Ystävällisin terveisin
Stella Palassalo
050-5951970*

Liite 2. Kyselylomake

Harmonikansoiton opetus Suomen musiikkiopistoissa

Tämän kyselyn tulokset ovat osana opinnäytetyötäni "Harmonikkamusiikin tulevaisuus Suomessa" Jyväskylän ammattikorkeakoulun Musiikkipedagogiikan koulutusosalalla. Käsitelen tutkimustuloksia luottamuksellisesti, enkä tule käyttämään yksittäisten musiikkiopistojen nimiä työssäni.

Lisätietoja:

Stella Palassalo
stella.palassalo@gmail.com
050-5951970

***Pakollinen**

1. Musiikkiopiston nimi: *

2. Opetetaanko musiikkiopistossanne harmonikan soittoa? *

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä

Ei

On opetettu, mutta ei opeteta enää

3. Jos vastasitte, että harmonikan soittoa ei opeteta, niin miksi?
-

Harmonikansoiton oppilaat

Tässä osiossa keskitytään musiikkiopiston haitarioppilaisiin

4. Kuinka monta harmonikansoiton oppilasta musiikkiopistossanne on tällä hetkellä?
-

5. Kuinka monta harmonikansoiton oppilasta on ollut enimmillään ja minä vuonna?
-

6. Kuinka monta harmonikansoiton oppilasta on ollut vähimmillään ja minä vuonna?
-

7. Minkä ikäisiä oppilaat ovat tällä hetkellä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- 0-6v.
 7-11v.
 12-16v.
 17-20v.
 21-30v.
 31-40v.
 41-50v.
 51-60v.
 61+v.

8. Miten harmonikansoiton oppilaat valitaan opiskelemaan?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Avoin pääsy

Pääsykoe

Muu: _____

Harmonikansoiton opettajat

Tässä osiossa keskitytään musiikkiopiston haitariopeihin.

9. Kuinka monta harmonikansoiton opettajaa työllistätte?

10. Ovatko harmonikansoiton opettajat pää- vai sivutoimisia työntekijöitä?

Merkitse vain yksi soikio.

Päätoimisia

Sivutoimisia

Työllistämme molempia

11. Minkälaista musiikkia harmonikansoiton oppilaille opetetaan?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Kansanmusiikki
- Tanssimusiikki/Iskelmä
- Klassinen musiikki
- Populaarimusiikki
- Jazzmusiikki

Muu: _____

12. Opetetaanko harmonikansoittoa yksilö- vai ryhmäopetuksena?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Yksilöopetus
- Ryhmäopetus (2 henkilöä)
- Ryhmäopetus (3 tai useampi henkilö)

GoogleForms